СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 10. Джерзі Сіти, Н. Дж. пятниця, 14-го січня 1938. No. 10. Jersey City, N. J., Friday, January 14, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУЄТЬСЯ З 46 ПРОВІДНИКАМИ ПРОМИСЛУ І НАУКИ

ВАШИНГТОН. — Вслід за нарадами з пятьма чільними представниками промислу президент Рузвелт розіслав запрошення до 46 передових представників американського бизнесу і науки. З ними він хоче по дружньому нарадитися про напрямні американської політики. Передбачають, що у висліді тих нарад американський уряд знов прийме якийсь широко-закроєний плян відбудови, подібний до колишнього „Ен Ар Ей", з тою лиш ріжницею, що тепер при укладі цього пляну не будуть грати ролі лиш політики і представники уряду, але також представники промислу, торговлі і науки.

РЕПУБЛИКАНЦІ ЗА СВОБОДУ В БИЗНЕСІ.

НЮ ЙОРК. — На бенкеті, влаштованім нюйорським департаментом торговлі, виголосив промову д-р Глен Френк, новоіменований голова републиканського комітету, що має на ціли прослідити нинішні відносини й уложити для Републиканської Партії нову плятформу. Френк сказав, що Америка потребує в промислі і бизнесі свободи, в якій міг би проявитись ґеній американського народу. Тільки витревала праця мілїонів американських громадян, у якій моглаб проявитись ініціятива кожного поодинокого члена суспільности, може врятувати Америку від застою і повернути її на шлях до доби добробуту. Ні приватні монополї, ні державне плянування цього не зроблять. Американський нарід мусить забути, що при помочі якогось маґічного способу можна видобути край з депресії. Тільки солідна праця всіх людей може це зробити.

РОЗБИТТЯ ЩЕ ОДНОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ЛІТАКА.

ПАГО ПАГО (Самоа). — На Тихому океані розбився величезний американський пасажирський літак „Самоа Клипер", у якому згинула ціла залога, що складалася з сімох осіб: пільота, механиків і послугачів. Догадуються, що причиною катастрофи було зіпсуття мотору, а потім вогонь, який повстав у хвили, коли залога почала викидати з літака запаси ґазоліни, щоб у той спосіб облекшити літак і осісти на воду. Американські літаки, що курсували між островами на Тихому океані, мали за собою знаменитий рекорд, бо впродовж десятьох літ не було ні одної катастрофи. Остання катастрофа перервала цей рекорд.

СЛОВНА ВІЙНА МІЖ ДУБІНСКИМ І ДЖАНОМ ЛУІСОМ.

НЮ ЙОРК. — У відповідь на критику Дубінского, в якій він закидав Джанові Луісові, голові К.П.О., що той нерозважно спричинив розбиття переговорів з А.Ф.П., Джан Луіс відповів, що Дубінскі „подібний до тої Елїзи, що то пустилася переходити лід, але почала обертатися щось так, як жінка біблійного Льота". На це Дубінскі ще раз забрав слово і сказав, що робітництво очікує від Джана Луіса розумного проводу, а не дотепних приговорок.

ЗНАЙШЛИ НОВУ ЗОРЮ.

ШІКАГО. — Астрономи в обсерваторії Іркес при Шікаґовськім університеті заявили, що їм удалось відкрити нову зорю, що є 3,000 разів більша від нашого сонця. Вона має яких дві тисячі мілїонів миль у промірі, але температура на ній досить низька.

ПЕРЕШКОДИ В ІТАЛІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

ВАШИНГТОН. — Вже від року ведуться між італійським і американським урядом торговельні переговори, яких завданням було оживити торговлю між обома краями. Недавно ті переговори вже доходили до успішного кінця і їх мали вже підписати, але в останнім моменті натрапили на трудноші, бо італійці цей договір хотіли підписувати в імені свого короля й „імператора Етіопії", а на це американці не хотіли згодитися. З причини цього розійшлась була чутка, що переговори зовсім розбиті, але американський уряд тепер заявив, що вони не розбилися, а ведуться далі, тільки в повільнішім темпі.

НЕ ПОЗВОЛЯЮТЬ НА ПРОТИНАЦІСТИЧНУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК.—На руки предсідника комітету нюйорської вистави, Гровера Ґвейлена, одна група внесла прохання, щоб він позволив їй побудувати павільон і влаштувати виставу, на якій булиб зображені „звірства" гітлерівської Німеччини. Ґвейлен відмовив, кажучи, що Німеччина є запрошена на цю виставу і вона братиме уньній участь, а тому не можна проти неї влаштовувати якихось демонстрацій.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ТРИЮМФ ПЕРЕМОЖЦЯ.

Генерал Іване Мацуї, командант японської армії, що веде невиповіджену війну проти Китаю, вїздить на чолі своєї піхоти в китайську столицю Нанкінг. Генерал і його штаб, усі на конях, переїздять через браму Шанґшен у Великій Китайській Стіні, котрою Китай думав захоронитися перед інвазією й чужими впливами. Перед цим триюмфальним вїздом у японських політичних і військових кругах ішла дискусія, чи влаштувати цю параду, бо звичайно триюмфальні вїзди в чужу столицю лишають приниження в переможених. Остаточно військова команда вирішила відбути цю параду. Репортери газет казали, що це був один з найблискучіших вїздів переможної армії в нових часах.

В КАНАДІ ЖИВЕ 112,000 ІНДІЯН.

Останні обчислення виказали, що в Канаді живе 112,000 Індіян. Ті, що мешкають у полудневім Онтеріо і Квебеку, а також у надморських провінціях, займаються хліборобством. Інші, що мешкають у північних околицях сходу і в західних провінціях, займаються ловецтвом. Індіяни в Бритиш Колумбії живуть головно з риболовлі. До шкіл ходять 18 тисяч індіянських дітей.

ОБИЧАЄВА АФЕРА.

Слідчий уряд у Варшаві почав доходження проти Едварда Сталькевича і Марії Козира під закидом зведеництва. Сталькевич познайомлювався з молодими дансерками, які спроваджував до свого мешкання і приневолював до повійництва. При ревізії знайшли у нього альбом з фотографіями десятьох дівчат.

СКАЖЕНИЙ ПЕС У ШКОЛІ.

В селі Неґрешті, пов. Васлуй, у Румунії, скажений пес дістався до школи і покусав учительку та 12 дітей. Пса вбили селяни.

ЗНАЙШЛИ СКАРБ.

В містечку Убераба (Бразилія) при розбірці старинного дому під підлогою знайдено велику скількість пачок паперових банкнотів і багато срібних монет давніх цісарських часів. Скарб той іще нині має велику вартість.

ДАНСІНҐИ У ВЯЗНИЦІ.

Ключник арештів у Снятині, Владислав Глучев, приймав хабарі від вязнів і за те робив їм ріжні вигоди: не замикав їхніх келій, пускав їх на злодійські виправи, навіть улаштовував їм дансінґи, запрошуючи трьох знайомих дівчат. Вязні, які не могли заплатити за такі привілеї, внесли скаргу; до Снятина несподівано приїхав прокуратор з Коломиї та казав арештувати симпатичного ключника.

ЧЕРЕПАХА ВЕЛИТЕНЬ.

Біля Ріо Терцеро в арґентинській провінції Кордова знайшли в руслі ріки тієї самої назви скаменілу черепаху в роді „Ґліптодонте" 1.60 м. довгу і 90 цм. широку. На думку вчених, гатунок знайденої скаменілої черепахи існував у часах перед 400 тисячами літ.

ЗАГАРБАЛИ ПОДАТКОВІ ГРОШІ.

На дім солтиса Івана Курпела в Августівці, бережанського повіту, напали кілька озброєних грабіжників і загарбали готівку 1,500 зл., що походила з податків, та автоматичний пістолет, власність екзекутора. Справою занялася поліція, покищо без успіху.

НОВА ДІЯМАНТОВА ГАРЯЧКА.

У північно-західній частині капштадської провінції, в Бушменії, відкрили нові діямантові поля.

Кажуть, що на одній фармі на невеликій площині знайшли 462 діяманти. Знавці, які оглядали ці знайдені камені, кажуть, що вони кращі від тих, що їх добувають в околиці Номаки. Нові діяманти преґарної чистої води, зовсім білі, або впадають у синяву.

Нечисленних европейців, поселених по Бушмені, огорнула справжня діямантова гарячка. Заборона поліції копати по фармах землю і промивати її тільки скріпілоє гарячку. З інших околиць полудневої Африки посунули до нового діямантового Ельдорада юрби шукачів діямантів і пригод.

Степан Мусійчук.

З НОВИМ РОКОМ

Старий Рік Новому свій трон уступає
І до обрахунку всіх нас закликає.
О, як же будемо старий рік прощати,
З яким лицем будем Новий Рік витати?

Чим нам перед Новим Роком похвалитись?
Що добре уміли в ярмі ми ходити?
Що ворог гуляє Вкраїни полями
І жертв в старім році поклав тисячами?

О, так, Новий Роче! Ми жили без долі,
Але не сквернили ідеї святої;
У серцях ховали ми волі бажання
І клали аусилля, криваві змагання.

Дивись, Новий Роче, на нові могили:
Це свідки тих чинів, що борці зложили,
Це свідки, що в році є діла за нами,
Це доказ, що більше не є ми рабами.

Дивись на тюрми всі в Москві і в Варшаві:
Там тисячі нових борців ворог збавив,
Там рік ввесь каторги, суди і розстріли,
Це знак, що ми жили і діла творили.

О, ні! Нам не стидно до іспиту стати!
Стид тому, хто хоче в ярмі умирати.
В нас борців багато на смерть йдуть охоче,
Поблагословиж їх у бій, Новий Роче!

ВІДЧИНЕНО "ЧЕРВОНИЙ ПАРЛЯМЕНТ"

Совети продовжують комедію з „демократичним представництвом".

МОСКВА. — Зачалася перша сесія „червоного парляменту", вибраного згідно з совєтською „конституцією" з „найкращих народніх представників". Совєтська преса називає це зібрання совєтських урядовців, вояків у сорокатих уборах і чекістів „найдемократичнішим парляментом світу". Щодо формальностей, то все йде, як „по маслі". Все готове і „посли" не мають навіть часу притакнути головою, бо все відбувається в скорому темпі. Наради відкрив А. Н. Бах, старушок років 81, якого стягнули на цю церемонію. Він пояснив совєтську конституцію і говорив про те, що Совети непоборні.

РОЗСТРІЛИ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ.

МОСКВА. — Преса нотує чергові розстріли. Тим разом на Сибірі.

ЗАМИКАЮТЬ ЧУЖИНЕЦЬКІ КОНСУЛЯТИ.

ЛЕНІНГРАД. — У тім місті замикають консуляти Великої Британії, Латвії, Естонії й Норвеґії. Совети подають, що це наступило згідно з „загально існуючою політикою". Та всі знають, що Совети звязують ті консуляти зо „шпиґунством".

В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ ПРОТИ СОВЕТІВ.

ВАРШАВА. — В польськім соймі ведено гостру дебату, звернену проти Совєтів. Польські посли висказували незадоволення, що Совети є членом Ліґи Націй. Казали, що Совети їй не можуть бути вірними, бо не думають про спокій, а про світову революцію. Представник Української Парляментарної Репрезентації, посол Мудрий, говорив про переслідування українців в Україні під Совєтами і звертав увагу світу на те, що в СССР всі питання вирішують при допомозі розстрілів.

ПАПА ПРО ІТАЛІЮ І НІМЕЧЧИНУ.

ВАТИКАН МІСТО. — Папа Пій приняв на авдиєнції 62 італійських єпископів і 2,000 священиків. Всі вони одержали останньої неділі від Мусолїнія нагороди за те, що допомагали Італії стати самовистарчальною державою щодо пшениці. Роздаючи нагороди, Мусолїні заявив, що Італія буде надалі звязана з католицькою церквою, а фашистівський уряд буде дочно держатися договору, заключеного між державою і церквою.

Хвалить Мусолїнія.

Папа навязав свої завваги до цеї промови Мусолїнія і похвалив становище фашистівського уряду до церкви, кажучи, що ця згода принесла багато користи.

За Альпами — хмари.

Та не добачує папа добра за Альпами, себто в Німеччині, куди вибираються 25,000 італійців на роботи на полях. Папа взивав їх, щоб виявили в Німеччині католицькі чесноти та католицьку мораль і були прикладом того, якмає жити і поводитись правдивий християнин.

ПОЛІТИКА АВСТРІЇ И УГОРЩИНИ.

БУДАПЕШТ. — Італії не вдалося втягнути Австрію й Угорщину до протикомуністичного бльоку. Та обидві держави заявили, що вони є противниками комунізму та що будуть нищити комуністичну пропаганду. Виявили теж свої симпатії Німеччині, Італії і Японії за те, що ті держави створили протикомуністичний бльок. Вони подали далі, що ґенерал Франко має вже від вересня формальні й визнані дипльоматичні представництва у Відні й Будапешті.

ЯК ВІЛЬНІ З ВІЛЬНИМИ.

ЛОНДОН. — Відбудуться наради між представниками двох вільних держав: Ірляндії й Великої Британії. Ірляндію буде представляти премієр Імон де Валера, а Велику Британію премієр Невіл Чемберлейн. Радитимуть між іншим над дуже складною справою північної Ірляндії. Де Валера буде вимагати, щоб вона визнала над собою суверенність Ірляндії, що отсе стала незалежною. Як відомо, вона визнає суверенність Великої Британії.

ВИРІШИТЬ БИТВА ПІД ТЕРУЕЛЕМ.

ТЕРУЕЛ. — Довкола міста йде далі дуже завзята боротьба. Ґен. Франко погодився з тим, що підкреслюють червоні, що вислід цеї битви заважить на тім, хто вийде остаточним переможцем з цілої громадянської війни.

ДУМАЮТЬ, ЩО КИТАЙ ПІДДАСТЬСЯ.

ТОКІО. — Не оголошують висліду нарад Імперіяльної Ради, яка збирається і видає рішення тільки в надзвичайно важних випадках. Кажуть, що ждуть на відповідь від ґен. Ченк Кай-шека, якому вислано мирові пропозиції. І панує переконання, що таки прийде між Японією і Китаєм до замирення.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО РЕАЛЬНОЇ ПРАЦІ

Українська ріля в Америці потребує багато праці й багато працівників. А тої правдивої праці так у нас мало! І мало маємо навіть таких, що підносилиб голос у важних, уже наскрізь культурних, а з національного боку прямо життєвих справах. А щож допера говорити про тих, що зголошувалисьб до властивої праці, до її виконання, рахуючись покищо ще далі з тим, що ту працю треба виконувати дуже часто даром, або за дуже мале винагородження.

Про що тут нам іде? Очевидно, що про ріжні справи, наприклад такі, як видання англійською мовою більшої історії України, англійсько-українського словаря, чи англійського підручника української мови. Бож і ці справи могли би поступати вперед, якби так ті, що їх такі справи повинні цікавити в першу чергу робили зо свого боку щось позитивне, хочби вже тільки з матеріяльного боку, щоб тим робом допомогти виконанню згаданих плянів.

Та що нас спонукало піднести цю справу ще й тим разом? Отже признаємося, що статтю, яку ми вичитали в польській ґазеті, а яка взиває польське громадянство в Америці, щоб воно рішучо скінчило з мовчанкою у важних справах, а далі ще з декляматорством і фразеольоґією, а взялося до ратунку польської іміґрації в Америці, бо вже зачався „початок кінця" цеї іміґрації. А йде в конкретнім випадку про те, що навіть там, де є при польських костелах польські школи, не навчено дітвори польської мови і навіть там уже зачинають по польських костелах проповідувати по анґлійськи, бо молоде, тут роджене польське покоління не розуміє польських проповідей, як теж не може по польськи сповідатись. Стверджено статистикою, що там, де молодим не йдуть на уступки, вони покидають польський костел і йдуть до тих американських костелів, де панує англійська мова. Очевидно, що старе покоління обурене за те на молодь, що не шанує мови батьків. Це стверджує польський часопис, але заразом підкреслює, що тут обурення нічого не поможе, бо треба числитися з голими фактами і з тим, що буквально з кожним місяцем польська мова в Америці тратить щораз більше ґрунт під ногами. Значить, треба шукати заради цьому.

Не будемо розводитися ширше над цею справою, бо вона обходить поляків. Ми тільки згадали за неї тому, щоб і ми зачали отверто підносити й обговорювати того роду справи. А тоді й інакше будемо ставитись і до того, що обовязково треба заводити в кожній громаді курси української мови для старших з молоді, що цеї мови не знають. І то курси з добрими вчителями. Тоді будемо інакше ставитись і до тих курсів, що їх уже ведемо. І до таких справ, як видання історії України англійською мовою і т. п. Тоді й наберемо кращого розуміння того, якої нам треба праці в Америці.

Е. Онацький (Рим).

НА ПОРОЗІ НОВОГО РОКУ

(Докінчення).

Не можна сказати, щоб Англія дуже співчувала режимові Сталіна. Постійний терор та винищування найвизначніших людей під замітом обвинувачення у зрадництві та в шпіґунстві викликає в Англії таке саме обурення, як і в інших країнах цивілізованого світу. Але вона бачить, що на Сході її інтереси загрожує не большевицька й варварська Москва, але протикомуністична й рафінована Японія. І таксамо на Заході вона бачить, що на шляху до Індії стоїть знову таки не та імперіялістична Москва, що традиційно вважалася за головного суперника Англії в південній і середній Азії, але протикомуністична Італія, що не тільки засіла міцно в східній Африці і може кожної хвилини перервати сполучення Англії з її багатою кольонією, „квіткою британської корони", як називають Індію, але й проголошує себе „протекторкою ісляму" і тим сприяє антибританському рухові в цілому арабському світі.

Звертаємо увагу особливо на оцей останній пункт. Англійські державні діячі й пропаґандисти можуть звертатися до Америки й до цілого світу з закликами єднання для охорони „демократичних принципів", проти наступу фашистівських диктаторів. Вони можуть навіть загрожувати цим диктаторам економічною, фінансовою чи якою іншою війною, — все в охороні тих самих „демократичних принципів". Але вже самий факт, що ці оборонці „демократичних принципів" досі не зібралися на відповідні погрози, а тим менше на їх здійснення, у відношенні до більш ніж диктаторської кривавої й антидемократичної Москви, виявляє з переконливою ясністю, що не про „демократичні принципи" і не про небезпеку від „фашизму" їм іде, а про охорону своїх, надбаних у минулих століттях володінь.

Зрештою про це дуже ясно заявив 20 грудня п. Іден в англійській палаті послів: „Я — сказав він — недавно повідомив італійського посла в Лондоні, що британський уряд знає про італійську пропаганду на близькому і середньому Сході, і додав, що коли ця пропаґанда не буде припинена, то буде неможливо витворити атмосферу, необхідну для продовження розмов про поліпшення наших взаємних відносин".

Коротко і ясно. Справа не йде про будьякі „демократичні принципи", або про так звану „війну ідеольоґій", але про „італійську пропаганду на Близькому й Далекому Сході".

В чомуж ця італійська пропаганда виявляється? Офіційна англійська агенція Рейтера зясовує, що італійська пропаганда полягає „головно" в комунікатах радія арабською мовою, що складаються з тенденційних відомостей, зачерпнутих з закордонної преси, і що виказують, ніби в цілому світі існує опозиція щодо англійської політики в Палестині, і що іслям обєднується проти Великобританії, і що Італія найбільш ісляміcтична держава світу...

Найцікавіше в цьому інциденті, що Англія, яка, завдяки поширеності англійської мови, впливає, через своє радіо, на громадянську опінію цілого світу, і то в спосіб не дуже приємний для Італії (пригадати хочби недавно промову Лойда Джорджа, що закликав цілий світ до хрестоносного антифашистівського походу проти Італії), надає таку вагу комунікатам арабською мовою італійського радія. Адже у Єрусалимі існує англійська радіостанція, що подає комунікати арабською мовою і має повну можливість спростовувати комунікати італійського радія.

Потім треба булоб пригадати собі ще ті комунікати, що їх англійське радіо поширювало підчас італійсько-етіопської війни. Ні, треба думати, що річ не в самому радіо, а в чомусь глибшому... Хоча треба признати, що й радіо має своє значіння. Мимоволі почуття тих, що слухають, сповнюються симпатією до держави, що такі авдиції влаштовує, бо вбачає в них знак уважности й зацікавлення. І це завжди приємно.

Нема сумніву, що й Італія, влаштовуючи ці радієві авдиції арабською мовою, які що дня передають з міста Барі, рахувала на збудження симпатій в арабському світі. Але про збудження цих симпатій вона дбає не тільки через радіо. Ціла її близько-східня політика побудована на виявах симпатій до арабського світу. Фатально виявляється, що цей світ не знаходить великих симпатій ані у Франції, ані в Англії. Що більше, Англія, наприклад, виявляє далеко більші симпатії в бік жидівства і намагається віддати частину території, що її араби вважають своєю, жидівській кольонізації; Італія, навпаки, з цілою силою заявляється проти сіоністичного руху і, не визнаючи расистівських теорій, вимагає від своїх жидів, щоб вони залишались вірними італійським громадянами, а не перекидалися на громадян колишнього Сіону. І таке відношення Італії до сіоністичного руху викликає знову таки симпатії арабів.

Араби всі музулмани. Італія має в своїх кольоніях не багато музулман, — яких 4 міліони (700 тисяч у Лібії, 300 тисяч в Еритреї, один міліон у Сомалії і 2 міліони в Етіопії), але для Італії ці 4 міліони представляють з себе ніби гармонічну скриньку великої маси з 270 міліонами музулман, розсіяних по цілому світі; вона знає, що все, зроблене для цих 4 міліонів, відбивається (при теперішніх способах комунікації) луною в масі 270 міліонів. І тому Італія не тільки шанує приписи корану, не тільки проводить найкращу соціяльну й економічну політику, допомагає вбогим хліборобам, постачає їм хліборобські машини, будує нові хати, організує каравани лікарів, що періодично обїздять загублені в пустелі оази, але переводить ще й так звану політику мечетів (музулманських божниць): фашистівська Італія не тільки не шкодує грошей на направу старих мечетів, але вибудовує вже силу нових (порівняйте політику поляків у Галичині і на Волині щодо православних і греко-католицьких церков; а українці не араби і не... музулмани!). Чиж диво, що в цілому арабському світі така політика знайшла відповідну оцінку? Майже одночасно з утечею з Єрусалиму Великого Муфти, арабського первосвященика, що стояв на чолі руху в Палестині, прийшов до Муcолінія лист від Іеменського Імана. Великий Муфти, опинившись поза межами англійських володінь, видрукував таку заяву в часописах: „Хай англійці стережуться, бо їхня політика в Палестині позбавляє їх симпатій не тільки з боку арабів, але й цілого музулманського світу. Ми не самітні в нашій боротьбі і змагатимемось до останнього..." Тимчасом Імам Іеменський, ні від кого незалежний, писав до Дуче з власного почину: „Ми безконечно і глибоко вдячні за політику, що її провадить італійський уряд у нашому відношенні і в відношенні до всіх інших магометанських країн, і бажаємо, щоб така політика розвивалася все дальше в тому самому напрямку".

Протиставлення цих двох заяв, що зявились одночасно, виявляє справжні причини того загострення відносин, що п мічається між Італією й Англією. Ця остання почуває себе загроженою в свому моральному й матеріяльному престіжі серед народів, що так довго знаходилися під її виключно контролею. Нема сумніву, що їй булоб дуже приємно, колиб Італія заперестала свої комунікати на радіо арабською мовою, заперестала будувати мечеті, посилати своїх лікарів по пустих оазах, допомагати арабським хліборобам і взагалі виявляти своє зацікавлення арабським світом. Але ледви чи Італія це дійсно заперестане. І то головно тому, що **арабський світ знаходиться сам від себе в стані гострого бурління**, і в інтересах Італії мати цей світ за собою, а не проти себе.

І так на порозі Нового Року ми бачимо, як у цілому світі точиться гостра боротьба життєвих інтересів; як у багатьох місцях ця боротьба вже провадиться під гуркіт гармат; як, користаючи з тої боротьби, випростовуються старі поневолені нації; як хитаються підстави старих імперій; і як нові імперії розвивають горячкову енергію, щоб зміцнити свої впливи у світі. І з того робимо єдиний можливий висновок: у світі політичних відносин нема ще нічого всталеного, твердого, непохитного, і наш нарід не тільки не повинен іти за голосами ріжних „нормалізаторів", що хотілиб увести в „норми" факт нашого поневолення, але навпаки, мусить розвивати максимум сили, щоб **змінити істотно той самий „факт", чи подібні факти.**

ВЧАТЬ ДЕРЖАТИ ЯЗИК ЗА ЗУБАМИ

Хоч у відношенні до гітлерівського руху треба мати багато застережень, то треба також признати, що в тому русі є теж чимало розумних проявів, до яких зачисляємо й те, що тепер гітлерівці стараються защепити в німецький нарід, а що можна назвати штукою держати язик за зубами.

В офіційнім органі гітлерівської партії („Фелькішер Бебахтер") майор Унруг говорить, що язикомельство завдало в часі останньої світової війни чимало втрат німецькій армії. Цивільне населення, робітники і вояки дуже часто розповідали собі свобідно, де що сталося, в якому місці скупчуються війська, в якому місці нагромаджується амуніція, куди шлють гармати. Ті річи вони повторювали голосно і без застанови, не знаючи, що по таких відорваних фактах ворог міг виробити собі погляд на цілість німецьких плянів. У висліді дуже часто траплялося таке, що там, де німецька армія плянувала несподіваний напад, вона заставала знаменито приготовану ворожу оборону.

Тепер гітлерівська Німеччина хоче уникнути тих помилок і старатися повчити німецький нарід, щоб він так без застанови не молов язиком і не зраджував державних таємниць, бо ворог чигає на кожному кроці з настороженими вухами. Але що штука мовчання є складовою частиною людського характеру, тому і гітлерівська Німеччина старається вщіпити цю штуку вже в характер німців. Бо це ще замало перестерегти людей, щоб вони не говорили. Балакун вислухає перестороги, навіть похвалить її й другому переповість. А проте сам повернеться в інший бік і зачне несвідомо молотити язиком на старий лад. Щоб викорінити цю хибу з німецького народу, майор Унруг пропонує вчити тої штуки вже малих дітей. Щойно коли змалку вщіпиться ту прикмету, вона на старість дасть бажані успіхи.

Згадуємо за це, бо, беручи під увагу наше, українське, балакунство, можна сказати, що нам не зашкодилаб ця наука. Бо коли німцям, які всетаки є менш балакучі від нас, зашкодило в часі війни балакунство, то скільки воно мусіло зашкодити нам. Балакунство в нас приняло хоробливі форми, так, що навіть є на таґа приказка, яка каже, що „коли хочеш, щоб про якусь річ довідалася ціла громада, то скажи про ту річ у секреті свому найближчому приятелеві". В наших людей є впрост якась непобориа сила, яка пре їх розтрублювати всякі тайни без ніякої глибшої застанови. Ми завжди хочемо про все знати і про всі річи говорити все і всюди: в ресторані, на зібраннях, вічах, гостинах і т. п. А чи це добре? В часах спокою ще з тим пів біди, але як у часі революції, війни? Така балакучість може тоді мати катастрофальні наслідки для цілої нації. Вона може коштувати життя сотки тисяч людей і може потягати за собою прогру революційного зриву, битви чи війни. Коли вояків вишколюється в стрілянні та орудуванню пальною чи сталевою зброєю, то тимбільше треба їх також сталити в уживанні моральної зброї, якою є власне штука мовчанки.

Інші народи заправляють свою суспільність до ріжного роду зброї. Ми не маємо змоги вишколювати себе в уживанні модерної пальної зброї та не маємо змоги на широку скалю творити свої полки, свою армію. То бодай вишколюймо себе в уживанні моральної зброї, до якої належить саме отся штука мовчання.

ДВІ ГАДКИ

Як читачі „Свободи" могли вже самі виробити собі погляд на основі новинок, поданих з американського життя, а також на основі редакційних статтей, американські провідні кола згрубша є поділені на дві основні групи у відношенні до економічного життя Америки. Ці дві групи натискають суспільно-економічне життя в Америці з цілковито протилежних боків.

Перша група говорить, що Америка має величезні багатства; що має хліборобські території, на яких можна витворювати хліб і ріжного роду хліборобські продукти. Має земні поклади вугля, заліза, нафти й інших мінералів. Має розбудовані фабрики, має вишколених інжинірів і робітників; має високу цивілізацію. Всі ці річи повинніб дати змогу американському народові жити в щасті і достатках.

Тимчасом в Америці є безробіття, міліони людей не мають праці; а в черзі за безробіттям визирає зо всіх кутків нужда. Навіть ті, що мають працю і не поганий прихід, з причини непевности за свою працю не почуваються щасливо. Отож при всіх тих величезних економічних можливостях в Америці рівень добробуту не підноситься тільки спадає, а загальне задоволення і щастя людей змаліло до зера.

Причиною цього, говорить та перша група, є те, що внаслідок технічного улїпшення, а також внаслідок замкнення заграничних ринків, американські фабрики можуть далеко більше продукувати, ніж це американський загал може спожити. Як зараду на це лихо ця перша група видвигає сотки ріжних проєктів. Найголовніший з них є вкорочування годин праці, враз із задержанням, а навіть побільшенням заробітних плат. Бо коли робітники більше зароблять, то можуть також більше витрачувати; а це збільшує бизнес, продукцію, вкінці попит на працю.

Друга група засадничо погоджується щодо причин лиха; але не погоджується щодо лікарства на нього. Вона говорить: добробут не залежить від висоти плати, тільки від того, що за зароблені гроші робітник може купити. Самі гроші ще не творять добробуту людей. Добробут творять щойно ті річи, які ми набуваємо за гроші. Коли скількість тих річей у краю маліє, то ціна на них підскакує і робітник мусить за них більше платити. Тоді і підвишка заплати йому не поможе.

Тому, що добробут залежить від скількости продуктів, а не від заплати, та друга група говорить, що не треба вкорочувати годин праці. Бож ясне є як сонце, що вкорочення годин праці не піднесе продукції, тільки її зменшить. Якжеж тоді можна збільшити добробут, зменшуючи продукцію?

Недавно той арґумент ще раз повторив президент „Дженерал Моторс Ко." Словн. Він притім додав, що коли уряд ухвалить вкорочення годин праці й задержання тих самих плат, то щоб утримати ціни продуктів на тім самім рівні, фабрики мусітимуть чимскорше впроваджувати технічні улїпшення, щоб винагородити страту.

Алеж було сказано, що самі технічні улїпшення, машини, викидають робітників. Отож запровадження нових машин досконалішого улїпшення по фабриках знову викине тисячі робітників з праці. Щож тоді? Який це буде поворот до добробуту?

На те питання Словн навіть не пробував відповісти. Ось це є розбіжності і труднощі, з якими мусять нині боротися всі ті, що мають якунебудь відповідальність за економічне життя краю. Через ці труднощі так тяжко нині розвязати ту економічну скруту, що вже триває сім літ. Правда, останні роки були виявили очевидну поправу в бизнесі, але за останніх кілька місяців бизнесовий індекс знову так низько впав, що одним махом стер усі ті здобутки, що їх осягнуто впродовж 1935, 1936 і 1937 року. Чи цей спадок є сталий, чи лиш хвилевий, тяжко передбачити.

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(2)

Ввесь цей інвентар повторений був в контракті між колишнім старостою і Антоном Кіндисом. Кіндис взяв на себе обовязки і права підстарости в Зубрині. Доходи Зубрина повинні були ділитися на три пайки. Одна пайка була для підстарости. Друга пайка повинна йти на кошти відділу війська, що був би граничною сторожею проти татарських чамбулів. Коли би тими сторонами орда йшла походом, підстароста повинен в замку дати захист народові з Зубрина. Третю пайку доходів підстароста зобовязався відсилати старості до Могилева. Контракт також зобовязував підстаросту що року висилати старості докладний рахунок приходів і видатків на ґраничну сторожу.

Сотник цікавий був, які доходи давав Зубрин; яка велика була та старостинська третина. Гадав, що знайде це в інших паперах, яких було чимало. Та це були тільки копії листів з канцелярії старости, в яких староста від зубринського підстарости домагався, щоби він раз вже прислав ту третю пайку; щоби прислав рахунки. На кілька таких урґенсів бував звичайно лист підстарости, що рік був дуже лихий, що татарська напасть зруйнувала і спалила цілорічну працю, що була сарана, що... Найріжнішими викрутами Кіндис збував жадання висилки грошей і рахунків. Настарського дивування, що староста так довго, бо цілих двацять років терпів такого підстаросту, за ввесь той час не бачучи з Зубрина одного зломаного шелюга. Дивувався, що староста ні раз не вислав нікого, щоби подивитися, чому Зубрин не дає йому жадного доходу. Як би не те, що копії старостинських листів і оригінали відповідей Кіндиса були незбитими доказами, сотник не вірив би, що так справді могло бути.

Коли сотник вже скінчив читати документи і молитвослов, який був між тими документами відклав на бік, сказав до жінки:

— Той Зубрин хіба не для нас. Мабуть не багато приносить, коли підстароста свому панові нічого не давав. А може то такий добрий злодій був? Таких було і є чимало в короні польській. Неодин пан, що виарендував маєток другому шляхтичеві, не має з нього й гроша, хоч арендар збиває гроші, видушуючи з народу кров до останньої каплі.

— Для нас, чи не для нас той Зубрин, розпитати не вадило би, — замітила жінка. — Хто знає, як воно там є.

— Справді, треба буде вислати когось на провіди... Покищо з того Зубрина маємоось таку користь. Якась побожна книжка. Оправлена в шкіру, має срібну клямру.

Жінка взяла книжку в руку і отворила клямру. На хребті шкіряна оправа була перегнила і по отворенню окладка розлізлася. Зпід шкіри виставав білий папір. Жінка потягла і витягла в осмеро зложений цілий аркуш паперу. Розкладаючи папір і подаючи мужеві, сказала:

— Якийсь плян і щось написане.

Сотник взяв папір, поклав перед собою на столі і придивлюючися йому, сказав:

— Рисунок сходиться з тим, що про самий замок Зубрина сказане в інвентарі... Це плян зубринського замку.

— А що там написане? — спитала жінка.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КОМУ „СЛАВА"?

Недавно тому помер у стейті Огайо якийсь Едвард Гаркнес, котрий мав претенсії на заведення звичаю жування ґуми.

Ріжні ґазетярі й історики виступили зараз з критикою цих претенсій і стали доказувати, що Гаркнес жування ґуми не видумав, бо ще в часах відкриття Америки Колюмбом у Мексику жили індіяни, що жували саме таку саму ґуму, котру вони добували з одного мексиканського дерева. Еспанці, що писали про життя індіян, запевняли, що індіяни потраплять відбувати довгі подорожі, не маючи нічого в роті, крім цеї ґуми.

Навіть заведення ґуми в торговлю не належиться Гаркнесові, бо ще сто літ тому в американських аптиках продавано ріжного сорту ґуми, підправлені мяткою, ванілею й іншими пахучими додатками.

Гаркнесові й Риглієві належиться хіба слава, що вони вложили ґуму до жування в рот малощо не кожному американцеві. Але чи це така велика слава зробити з цілої нації пережувачів, себто щось у роді коров і биків?

АМЕРИКАНІЗМИ.

Жування ґуми американцями кидається в очі кожному чужинцеві, що приїжджає до Америки. Як він не вміє спостерігати, то його заставить життя, як його підошва пристане до ґуми, виплюваної на хідник, або як він, підсуваючи собі крісло, схопить за ґуму, котру якась перекувачка американка „запаркувала" під сидженням.

Можна догадатися, які почування викликують такі пригоди чужинця в Америці. Леди чи буде він схильний признавати славу людині, що придумала чи поширила звичай жувати ґуму.

Та не треба бути аж чужинцем, щоби почати критикувати цей американський звичай, коли людина сяде на облапчане ґумою сидження в театрі. У таких випадках і родовиті американці тратять терпеливість і звичайно вживають суто американських проклонів, а вспокоївшися, розважають над питанням, чи не вартоб цей національний звичай або зовсім скасувати або принаймні його в якийсь спосіб обмежити.

ШКІДЛИВІ ЧЕСНОТИ.

Як знаємо від самих американців, американці мають багато недостач, та мають вони одну добру прикмету, що не закривають своїх недостач, але говорять про них відкрито.

І говорять про них відкрито навіть тоді, як у них завівся звичай уважати якусь прикмету за добру, за чесноту. Один американець вичесав американців за їх шкідливий ідеалізм. Вони навіть дозволяють чужинцям сказати їм правду в очі. Англійка І. А. Р. Вайлі, наприклад, вичитала їм свого часу в одному з найповажніших американських місячників добру лекцію про занапащуючі чесноти американців, а між ними вичислила нерозумне наставлення американців до патріотизму.

БІДА ЯК ЗВИЧАЙНА РІЧ.

Англійський посол Рис Дейвис, що недавно відвідував Злучені Держави, помістив у „Манчестер Ґардіємі" кілька статтей зо своїми поміченнями, зробленими підчас відвідин. Такі помічення бувають цікаві тим, що чужинець інколи потрапить доглянути річи, яких тубильці не догляне.

Наприклад, описуючи бійку між поліцією й страйкарами під автоматичними ресторанами в Ню Йорку, посол Дейвис підкреслює, що в Америці на страйки й усякі заворушення, получені зо страйкарами, дивляться як на щось природне, як на щось, що має бути.

З цього виходилоб, що такого наставлення англійці не мають. Себто, вони не приймуть річ, громадянство й уряд в Англії стараються її усунути й мають страйку й страйкових клопотів за природну річ. Звісно, з цеї ріжниці наставлення публики до страйку виходять поважні консеквенції: уважаючи страйк за ненормальне явище, підтримують все, що до нормального життя, а в Америці, приймаючи страйк за нормальну річ, громадянство й уряд страйками не журяться, полишаючи їх до вирішення справжній боротьбі між підприємцями й робітниками.

На війні капітан опроваджує журналістів по висунених наперед фронтових становищах. Говорить тихо, шепотом:

— Тепер направо... тепер наліво...

— Чи неприятель близько? — питається тихо один із репортерів.

— Алеж де там! яких десять миль!

— То чому пан капітан говорять так тихенько?

— Бо маю хрипку.

М. Костишин.

ВСТАНУТЬ НАРОДИ!

В шаленому леті тиранство женеться,
По крові і трупах гуляє.
Глумлива жорстокість байдуже сміється
В триюмфі високо злітає.

Ревуть галасливі Юдині закони,
Лиш крови і крови бажають,
Бо власть захватили люті фараони,
Нарід, мов собаки, стріляють.

Хоч він кладе щирі безнастанні труди
І жниво багате готує,
То деспот в заплату всадить кулю в груди,
А жнивом фактично торгує.

Оттак сатаніють божки Вавилону,
Бо власні їх тіни лякають;
Щоб власть не упала з червоного трону,
То в крови захисту шукають.

Щоб „рай" від удару в порох не розбився,
Щоб кривдою були все сиі,
Бо вірять — невільник на те народився,
Щоб в визисках гнувся і здох при кориті.

Так доля жартує, де деспот панує,
Хоч нарід під владу кориться.
А за ту покору його десяткує,
Ще й з нього глумливо сміється.

Смійтеся, неситі, в новім Вавилоні,
Плекайте потомство собаче.
Вас пімста зустріне на кривавім троні,
Зладить її — серце козаче.

Обірве час ваші пануючі крила,
Як вихром ця хвиля наспіє,
Коли над човнами розтягнуть вітрила
І вітер свобідно повіє.

Упадуть тиранства, жорстокі правління,
Упадуть, як і ті, що були,
Замовкнуть невірні собачі квилення,
Як тих, що вже давно заснули.

Устануть народи до життя нового,
Устануть побідно у славі,
І крилами слова святого, вільного,
І сонцем засвітять всі труди криваві.

І ЗНОВУ РІК НОВИЙ...

І знову рік новий. І знов нові надії
Летять до кожного із нас
І квітнуть в серці, мов які лелії,
Що може прийде кращий час...

Може пропаде лихо погане,
Що панувало цілий рік,
Може з тим роком сонце нам гляне
І вільно дихне чоловік.

Ах, роче, роче! Ми тебе ждали
Цілиські ночі, цілиські дні;
Ми все на тебе надію клали,
Що ти поможеш нам в біді.

Приходь чим скорше в нашу хату
Та дай розраду, як знаєш сам,
Бо ти пораду маєш багату,
То певно, що поможеш нам.

Може покажеш шлях нам правдивий,
Куди до щастя, куди до волі;
Може потішиш нас, роче милий,
Серед кайданів, серед неволі.

Ти підбадьор нас на дусі,
Додай нам гарту до цього чину,
Щоб ми не дались заверюсі,
Як час покличе за Вкраїну.

Ох, роче, роче, любий, новенький,
Приходь в обійми разом з нами;
Нам час цей стане солоденький
Як враз з тобою тріснуть кайдани.

І знову рік новий. І знов нові надії
Летять до кожного із нас
І квітнуть в серці, мов які лелії,
Що може прийде кращий час...

Микола Горішний.

Нема жінки гарної, яка гніваласяб за те, що на неї дивляться; ані чоловіка, який не любив би, щоб його слухали, коли він говорить. (Тен).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ЧИ ШАНУВАТИ ГІЄРАРХІЮ".

Під таким заголовком була поміщена в „Свободі" з 23. листопаду м. р. стаття з якій кореспондент з Рідного Краю висвітлює шкідливу для українців політику православного митрополита Діониса і кінчить реченням: **„Хай це поступовання стане бодай через Америку знане широкому загалові православних і хай вони заберуть свій голос у цій надзвичайно важній справі. Бо толерувати ми тут такого не будемо".**

Як бачимо, в статті є виразний заклик до православних в Америці, щоб вони забрали в цій справі голос. Не бачу, щоб досі хтось із православного священства, з верхів чи з низу, забрав у цій справі голос, хоч справа, як кажеться в статті, „надзвичайно важна".

Це не від нині читаємо про вибрики і провокаційні поступки митр. Діониса. Читаємо теж, що православні з країнці з Волині протестують маніфестаційно против такого поведення Діониса. Навіть греко-кат. церква в Галичині піднесла в цій справі свій голос. Отже требаб і православним виявити свою думку щодо роботи митр. Діониса, котрий уводить польську мову до богослужень і наказує молитися за польську державу. Пишу ці стрічки, бо я також православний. Сам себе запитую: Чи можемо дивитися мовчки з Америки, як така язва паралізує наш віруючий загал Волині, частину нашої України? Чи можемо погодитися з тим, щоб під покровом москвофільства і старого кацапства зорганізовано нібито православну українську церкву, щоб при її помочі привчати наш нарід льояльности до Польщі? Чи можна погодитися з тим, щоб такі гієни під фірмою нібито православія лизали лапи займанцям нашої землі?

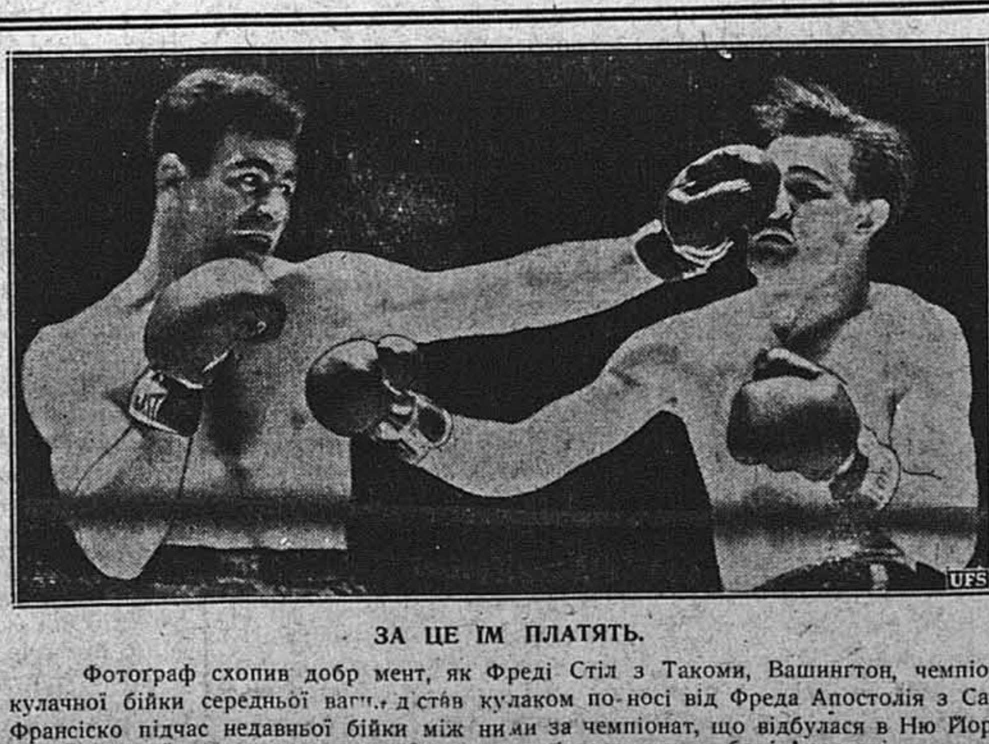
Коли ми з цим не годимось, то чому не відізвемось, то не пішлемо свого голосу протесту? Думаю, що такий протест повинен вийти з верхів наших православних гієрархій в Америці. Ця справа не повинна бути для них маловажна. Цеж іде про політику православного митрополита, що репрезентує наш нарід, маси наших братів і сестер на рідній землі, і що признає той самий Царгород, що його визнають і деякі верхи православя в Америці.

Як нам на вільній землі Вашингтона добре живеться і хліб жується, то це не звільняє нас від обовязку думати про життя братів на Волині, чи деінде на наших землях. Саме тепер є нагода показати нам, православним, свій патріотизм і любов християнську, любов до ближніх. Не сидім тихо тоді, коли в імя церкви і віри нами торгують. Нашим обовязком є впімнутися в верхів, в таких же православних, зажадати чесної і справедливої поведінки, а не лизання лап ворогам. Коли про такі справи не говоримо, то значить погоджуємось, або киваємо на все рукою, що теж рівняється погоджуванню з поступованням митр. Діониса. Не біймося стратити ласку в Царгороді чи в другого, може сильнішого митрополита, чи в Москві, чи в Варшаві. Наші церкви православні оперті на народі. Ми їх зорганізували і ми їх становимо. Ми не сміємо толерувати такої важної справи, як поступки митр. Діониса, бо як на це кивнемо рукою, то старий край нас поставить нарівні з митр. Діонисом. Ми не сміємо на це позволити!

Ми повинні в першій мірі піднести протест у своїй православній пресі й вислати цю пресу на Волинь і до верхів гієрархії Діониса. Ми повинні вислати протест впрост до митр. Діониса, а то навіть до Царгороду, і якщо митр. Діонис залежний від Царгороду, то нам треба зажадати, щоб Царгород його напімнув, що не годиться торгувати душами нашого народу.

Такий протест повинні виготовити наші архиепископи зо своїх канцелярій і негайно вислати, де треба, а то навіть попросити всю нашу національну пресу, щоб це оповістила. Тоді такий голос як не з одного боку то з другого дійде до старого краю, його прочитають там вірні наші брати й сетри православні і будуть знати, що й ми духом з ними в їх змаганнях до долі, щастя, волі і самостійности України.

Л. В.

ЗА ЦЕ ІМ ПЛАТЯТЬ.

Фотоґраф схопив добр мент, як Фреді Стіл з Такоми, Вашинґтон, чемпіон кулачної бійки середньої ваги, д став кулаком по носі від Фреда Апостолія з Сан Франсіско підчас недавньої бійки між ними за чемпіонат, що відбулася в Ню Йорку. Роземний суддя признав по 9-тім виступі перемогу по боці Апостолія.

Недостача всяких пристрастей це справжня смерть. Мертвота розкладає все, навіть каміння. (Рескін).

На основі того, як дуже людина здібна терпіти, можна оцінити ступінь достоїнства її душі. (Ніцше).

Лікар має таке завдання, як людина, яка читає халдейську книжку в темній кімнаті. (Гебель).

НОВИЙ РІК І БОГОЯВЛЕННЯ В УКРАЇНЦІВ І ІНШИХ СЛОВЯН.

1. січня (ст. ст.) Новий Рік. Св. Василія Великого. Хлопчики засівають по хатах зерно і приговорюють: „На щастя, на здоровля і на нове літо!" І співають:

Ходить Ілля
На Василя,
Несе пугу
Житяную.
Куди махне,
Жито росте.
Божа Мати
Жито жала,
Хліб робила,
Всім ділила.
Родиж, Боже,
Жито-пшеницю
І всяку пашницю
Добрим людям
На уживицю.
Витаєм вас,
Панове, в час
Із святим днем,
З Василем,
Та з Новим Роком
Поздоров, Боже, вас!

Або коротко:

Роди, Боже, жито-пшеницю
У полі ядро, а вдома добро!

Приповідка каже: На новий рік прибавилось дня на заячий скік.

На Новий Рік ходять коло Дністра із хлопцем, переодягненим за тура, та приспівують: „Ой, туре, туре, небоже, — Ой, обернися тай поклонися..."

Серби кажуть: Коли на Василя буде погода ясна, то ведмідь плаче, що зародить дуже мало грушок, а щільники (мід) будуть негарні і нічого буде йому їсти.

Білорусини співають:

Святая Василья
Дзяжу мясила
Піроги пекла
І рогатие і букатие

19 січня **Богоявлення.** В навечеря Щедрий Вечір. Під стіл кладуть чересло плуга, а в навечеря Нового Року ходять по хатах із плугом. На Щедрий Вечір також ходять із плугом і щедрують: „О чийже то плужок найраньше вийшов. Господарів плужок, Божая худоба".

Щедрий Вечір називають теж голодна кутя, голодний Свят-Вечір. Кличуть мороз: „Морозе, морозе, іди до нас куті їсти". Щедрують: „Щедрик-ведрик! Дайте вареник, грудочку кашки, кільце ковбаски!"

Збирають сніг, яким білять полотно, а також лікують, виганяють нечисту силу. Пишуть на дверях і одвірках хрести, щоб відьми не шкодили худобі.

На карпатськім Підгірю (Станиславівщина) господар обходить хату, кропить свяченою водою і питається сам себе: „Хто йде?" — „Сам Бог". — „Що їсть?" — „Пиріг".

Про Богоявлення український нарід має приповідку: Тріщи, тріщи, поки не прийшли Водохреща. Тріщи, не тріщи, а минули Водохреща. (Себто, що по Йордані й кінчаться найлютіші морози). На Йордан купаються у полонках — від корости. Кажуть теж: Не до Різдва йде, а до Великодня; у ночі тріщить, а в день плющить. Цілий тиждень не перуть білля в ріці, бо вода свячена. Сідаючи за ткацький гребінь на проводах, приговорюють: Ото в нас Водохрещ, а другого дня Івана Хрестителя, і втік і притик і початок приволік. Від Водохрещів починають привчати молодих коней і бичків.

У сербів: На Богоявлення відчиняється небо. Всю ніч серби ждуть, щоб попросити в Бога здоровля.

У білорусинів: Кщене. Святое Водохреще воду посвящаєць, людзей покрапаєць.

У болгар: молоді люди купаються.

І **в українців** і **в сербів** хтось із старших із родини йде на ріку та приносить воду до хати; цю воду пють. У сербів вдома над водою господар читає молитву і дає пити всій родині. Всі пють тричі.

Телеґрама.

Пан Свербивус телеґрафує приятелеві: „Жінка привела на світ близнюків — двох хлопчиків. Решта завтра".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

З ОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7:30 вечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт Стріт. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Баран, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Відділ 312 У. Н. Союзу повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 14. січня, в годині 8-мій ввечір, в гали парохіяльній при Делмор і Белмонт ул. Просимо всіх членів прийти на означений час. Урядники на 1938 рік вибрані такі: Петро Дибайло, предс.; Василь Хміль, секр.; Павло Овсяник, кас. Збори будуть відбуватися в другу пятницю по першім. — Василь Хміль, секр.

ВАЙТСТОВН, Н. Й. Тов. Просвіта(від. 129, повідомляє, що збори товариства відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 8-мій ввечір, в домі М. Олексюва, 151-19 — 14 Еве. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару згідно зо статутом. — Антін Кавка, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться дня 16-го січня, в годині 2-гій пополудні, в церковній галі, 47 Говп Еве. Кожний член обовязково має прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівняти свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Скоробогатий, предс.; М. Табачук, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 16. січня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній. Обовязком кожного члена є явитися на місячні збори. Довгуючих членів просимо вирівняти довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Вибрано такий уряд на 1938 рік: Ф. Сагатий, предс.; В. Боднарський, заст.; Ст. Колодруб, секр.; М. Колодруб, заст.; М. Підгайний, кас.; І. Терлецький, заст.; контр. комісія: Ст. Возьний, В. Савчук і В. Мацюк; надзирателі хорих: Т. Фотій і І. Рудавський; хоружні: Й. Колодруб і Г. Яворський. — Ст. Колодруб, секр.

ЛИНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 306, подає до відома, що звичайні збори відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7:30 ввечір, в домі п. С. Берези, 1314 Roselle St. Просимо членів і члениць явитися на ці збори, а довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівняли свої довги. На 1938 рік вибрано урядників: Стефан Береза, предс.; Андрій Андрійців, кас.; Василь Моссора, секр. тростіси: пані Ксеня Парадівська і Микола Зварун. — С. Береза, предс.; А. Андрійців, кас.; Василь Моссора, секр., 1202 Morris St., Roselle, N. J.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться 16-го січня, в годині 1-ій пополудні, в Юніон Гол. Кожний член обовязаний прийти. Будуть здавати справоздання урядники і контрольори. Довгуючі члени мають прийти й вирівняти свій довг. Буде вибір уряду на 1938 рік. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Відділ 14 повідомляє, що річні збори відбудуться 17-го січня, точно в годині 8-мій, в Січовій Салі, 229 Springfield Ave. Прошу всіх членів прийти конечно на збори, бо будемо вибирати новий уряд на 1938 рік. Прошу відложити годину чи дві і прийти на збори принаймні раз на рік. Просимо родичів привести членів не повнолітніх на збори. — М. Питрашик, секр.

Слухняний чоловік.

— Пане вломнику! Моя жінка прислала мене тут униз, щоб я вас сполошив. Ви певно також маєте жінку, то зрозумієте моє положення. Тому прошу вас, вийдіть із моєї хати.

Власник бари напроти цвинтаря вивісив на дверях свого льокалю напис: „Тут ліпше, ніж напроти".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. О., Лівінгстон, Н. Й. Якби ми помістили одно таке прохання, то зараз дісталиб їх сотні, як не тисячі. Так уже бувало. Тому неможливо вести такої відокремленої, особистої допомогової акції.

Парафіяни з Сейнт Луїс, Мо. — Нарікаєте, що є забагато колядників, та що годі бідному робітникові давати на ті всі цілі, на які колядують ріжні люди. Якщо були які недомагання у Вашій громаді, то треба їх полагодити в себе, а не видвигати це в пресі. Ми також є тої думки, що це не є добре, коли хата „не замикається від колядників". І тут повинен бути якийсь порядок щодо того, хто має ходити з колядою і на яку ціль.

На лавці у міському парку спить смачно якийсь добродій. Смерклося, вже ніч. До сплячого підходить сторож:

— Гей, пане, вставайте, бо замикаємо!

— Добре, добре, замикайте, — відповідає сплюх — лише занадто не тарахкайте дверима!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КОТСВІЛ, ПА.

На інвалідів.

В неділю, 7-го листопаду м. р., по Службі Божій о. І. Врублевський відправив в укр. прав. церкві Сош. св. Духа панихиду за душі українських героїв, котрі впали в боротьбі за волю України. В кінцевих словах промови попросив присутніх зложити жертви на українських інвалідів.

Збіркою занялися В. Чернецький і І. Вілкс; збірка принесла $25.30. Зложили: Тов. „Сини України", від. 149 У. Н. П., $5; о. І. Врублевський $2.50; по $1: С. Прийма, Ф. Богатея, М. Пик, Д. Лебідь, П. Турчин, В. Чернецький, А. Грицький, А. Козачишин; по 50 ц.: А. Струж, М. Лебідь, А. Пик, Е. Голодинська, І. Петрович, К. Пацана, П. Шеремета; П. Криворука 30 ц.; по 25 ц.: І. Вілкс, Д. Шиманський, П. Панасюк, П. Мудрий, Н. Гуч, П. Заплітний, Г. Славко, С. Дмитрик, Б. Бокало, М. Задорожна, Р. Заплітна, М. Капраль, К. Максимів, М. Пискор, К. Зупка, М. Маскула, Г. Маламон, П. Кінка; дрібними $1.50. Збірку переслано через Обєднання на призначену ціль.

В. Чернецький.

НЮАРК, Н. ДЖ.

2 уродин на школу ім. Грушевського в Коломиї.

З нагоди 70-літніх уродин Параскевії Подлуської т-во Матерей і Дочок при укр. пресб. церкві в Нюарку влаштувало ювилятці несподіваний вечерок, на який прибуло коло 80 гостей. Серед забави переведено збірку на українську школу ім. Грушевського в Коломиї та рішено ті гроші вислати через Обєднання до пастора В. Кузіва. Зложили: Параскевія Подлуська $5; І. Паньків $2; по $1: Анна Руда, Ева Тарнавська, І. Чайчук, Олена Яцента, Мілі Куман, Магдалина Воловіна, Текля Ковальчук, Параня Варніцька, Анатолія Яцента, Іванна Салюк; по 50 ц.: Марія Грентус, пані Ешворт, Розалія Паньків, П. Мугалюк, Д. Іваськів; по 25 ц.: О. Шумський, Т. Рудий. Разом $25.

А. Куман.

Частіше люди у своїх осудах кермуються любовою або ненавистю, ніж правдою і справедливістю. (Ціцеро).

РАДІОВІ ВІСТИ

ПРОМОВА НА РАДІО ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

ГАРТФОРД, КОНН. У неділю, 16 січня, від години 9-тої до 9:15 у вечір, зі стації WTHT у Гартфорді, Конн., буде говорити Теодор Соколовський, богослов, англійською мовою про український нарід.

Інші цікаві програми.

Конгресмен Гамилтон Фиш буде говорити про депресію й заради на неї в пятницю, 14-го січня, в 10:45 вечером зо стації CBS

Сенатори Роберт Ла Фолет, Ернест Лонді і конгресмен Герберт Биґелов будуть говорити про податки й безробіття в суботу, 15-го січня, в годині 2-гій попол. зо стації CBS.

Герберт Гувер виголосить на жіночій републиканській конференції в суботу, 15-го січня, в год. 3-тій попол., промову, котру розішле Коломбія Бродкестинг Систем.

У суботу, 15-го січня, від 2-гої години сполудня, буде стація „Нешенел Бродкестинг Ко." розсилати Пуччініову оперу „Ля Богем" у віданню Метрополитен Опери в Ню Йорку.

На вулиці.

— Нині не можу віддати вам тих сімнацять долярів, пане Гірчичка. Може завтра. Завтра сподіюся грошей.

— Від кого?

— Або я знаю...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (56)

Джейн, очевидно, не йняла віри Соборву, що це Бравн замордував його жінку. А що Сборов покликався також на Тибса, що нібито в розмові з Тибсом Бравн погрожував душогубством, Джейн звернулася до Тибса. „Моя пані", відповів офіційно Тибс, „пан Бравн дійсно говорив, що не зле булоб спрятати княгиню, але він це сказав тільки в жарті".

„В який спосіб її замордовано?" — грізно запитав Сборов. Не чекаючи відповіди, він сам поглянув ближче на княгиню і сказав: „Хтось сокирою розрубав їй голову. Треба знайти сокиру, то знайдемо також справника. Сокира мусить бути десь недалеко. Справник не міг занести її далеко, бо я цілий час стояв на сторожі".

„Гей, ти! — викбрикнув Бравн, даючи волю своїй люті. „Цей князь-драбуга ось тут перед усіми твердить, що це я замордував його жінку", почав він далі, звертаючись до Джейн. „А я говорю вам, пані Джейн, що цей розбишака сам убив свою жінку. Бо це він через її смерть порядно заробив. Ми всі знаємо, що його жінка лишила йому майно".

„Тобі більше було потрібно смерти моєї жінки", почав уже зовсім зрівноважений князь. „Як ми всі знаємо, жінка була перешкодою в нашому дальшому поході. Через неї ми не могли звідсіля рушитись. Щоб позбутись її і рушити далі в дорогу з цього небезпечного місця, ти скрито замордував її, думаючи, що серед нетрів ніхто не буде злочинця пошукувати".